

ROVVILTNEMNDA I REGION 2 Vestfold, Buskerud, Telemark og Aust-Agder

---

PROTOKOLL FOR MØTET 16. JUNI 2017

Møtested: Telefonmøte

Møtets varighet: 1 time

Forberedelsestid: 1 time

Tilstede: Jørund A. Ruud, Telemark
Edvard Mæland, Telemark (vara)
Knut A. Austad, Aust-Agder
Anne Sandum, Buskerud
Kåre Pettersen, Vestfold

Meldt forfall: Beate Marie Dahl Eide, Telemark

Andre: Sekretariatet (Fylkesmannen i Buskerud):
- Olav T. Haaverstad
- Even Knutsen

Innkalling og sakliste godkjent

Saker til behandling

- Sak 11/2017   Godkjenning av protokoll fra møte 12. mai 2017
- Sak 12/2017   Lisensfelling av jerv og ulv i 2017/2018
- Sak 13/2017   Klager på kvoter og vilkår for betinget skadefelling av gaupe, jerv,
brunbjørn og ulv i 2017/2018
- Eventuelt

*Rovviltnemnda i region 2,
16. juni 2017*

Jørund A. Ruud, leder
Sign.

Kåre Pettersen
Sign.

Anne Sandum
Sign.

Edvard Mæland
Sign.

Knut A. Austad
Sign.

Orienteringssaker

- Sekretariatet informerte kort om:
  - ulvesituasjonen og siste tids meldinger i Buskerud (Ringerike).
  - ferdigtrykt og utsendt forvaltningsplan og tilgjengelighet på nettet.

Sak 10/2017   Godkjenning av protokoll

Saksutredning fra sekretariatet

Følgende dokument legges til grunn for saksframlegget:

- Utkast til protokoll fra møte 12. mai 2017

Forslag til vedtak

Protokollen godkjennes uten merknader.

Vedtak (enstemmig)

Protokollen godkjennes uten merknader.

Sak 12/2017   Vurdering av lisensfelling av jerv og ulv i 2017/2018**Saksutredning fra sekretariatet**

Følgende dokumenter legges til grunn for saksframlegget:

- St. meld. nr. 15 (2003-2004) *Rovvilt i norsk natur*
- Innst. S. nr. 174 (2003-2004)
- Meld. St. 21 (2015-2016) *Ulv i norsk natur*
- Innst. 330 S (2015-2016)
- Lov 19. juni 2009 nr 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven)
- Forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften)
- Forvaltningsplan for gaupe, bjørn, jerv, ulv og kongeørn i region 2
- Framlegg til vedtak i sak 10/2017 (Kvotestruktur og vilkår for betinget skadefelling av gaupe, jerv, brunbjørn og ulv i 2017/2018)
- Stortingets rovviltforlik av 17. juni 2011 (Representantforslag 163 S (2010-2011))
- Rovdata – Viltskadecenter – Høgskolen i Innlandet *Bestandsovervåking av ulv vinteren 2016-2017. Bestandsstatus for store rovdyr i Skandinavia nr. 1- 2017.*
- NINA Rapport 1291 *Yngleregistrering av jerv i Norge i 2016.*
- Rovdata – Viltskadecenter. Bestandsovervåking av jerv i 2016 - *Bestandsstatus for store rovdyr i Skandinavia nr. 3 – 2016.*
- Løpende registrering av jervekull i 2017 – se [Rovdata](#).
- Brev m/vedlegg fra Miljødirektoratet av 15. mai 2017 om skadefelling av jerv i deler av region 2 (ettersendt).

Overvåkingsrapportene finnes på <http://www.rovdata.no/Rapporter.aspx>

Sekretariatet anbefaler i samråd med øvrige fylkesmenn at det åpnes for lisensfelling av jerv og ulv i 2017/2018. Ut fra rovviltforekomst, erfaringer med vandringsmønster og regelmessige opptrreden av jerv og ulv i regionen, samt et stort skadepotensiale, anbefales en kvote på inntil to dyr for hver av artene.

Saksopplysninger

Med hjemmel i naturmangfoldloven § 18, første ledd, bokstav b, og § 77, kan Rovviltnemnda etter rovviltforskriften §§ 7 og 10, fatte vedtak om kvote for skademotivert lisensfelling for å begrense veksten og/eller utbredelsene av en bestand av jerv eller ulv når bestanden ligger over det nasjonalt fastsatte bestandsmålet for regionen. For region 2 – Vestfold, Buskerud, Telemark og Aust-Agder, er det ikke fastsatt nasjonale bestandsmål for jerv eller ulv, jamfør rovviltforskriften § 4 bokstav b.

Dersom Rovviltnemnda ønsker å åpne for lisensfelling må nemnda:

1. Ta stilling til om den har myndighet til å fatte vedtak (Rovviltforskriften § 7).
2. Fatte vedtak om kvote for lisensfelling (Rovviltforskriften § 10 og lovkapittel II i naturmangfoldloven).

Forskriften § 10 gir hjemmel til å tildele kvote for lisensfelling dersom vilkårene i § 7 er oppfylt og nemnda for øvrig mener situasjonen tilsier det. Eventuelle kvoter fastsettes som antall enkeltindivider som kan felles i regionen i angitt periode. For jerv er lisensfelling fastsatt til perioden 10. september til og med 15. februar og for ulv utenfor ulvesonen til 1. oktober til og med 31. mars. Dersom Rovviltnemnda ikke åpner for lisensfelling (fastsetter kvote) vil dette ikke være et enkeltvedtak som kan påklages.

Lisensfelling er ikke jakt, men felling motivert ut fra behovet for skadereduksjon ved å begrense artens vekst og/eller utbredelse. Lisensfelling av alle rovviltartene omfattes av grunneiers enerett og krever personlig lisens for å kunne delta.

Eventuelt vedtak om kvote for lisensfelling skal avgrense fellingsområder, bestemme antall dyr som kan felles, eventuell fordeling på kjønn og alder og om bestemte typer dyr skal være unntatt, samt gi eventuelt nærmere vilkår for gjennomføring av lisensfellingen (i samsvar med regional forvaltningsplan for rovvilt). Fellingsperioden er angitt i rovviltforskriften, men dersom særlige forhold tilsier det kan Rovviltnemnda fastsette en kortere fellingsperiode.

Felling kan bare gjennomføres dersom det ikke finnes annen tilfredsstillende løsning ut fra prinsippet om geografisk differensiert forvaltning. Kvoten kan fordeles på nærmere angitte områder eller fylker i regionen. Rovviltnemnda kan imidlertid avstå fra å åpne for lisensfelling, eventuelt gjøre vedtak på et seinere tidspunkt dersom forutsetningene endres, men slik at tidsfrister i henhold til instruksen overholdes.

Om lisensfelling av jerv i *Forvaltningsplan for rovvilt i region 2 – Sør-Norge*, kapittel 7.4 heter det at:

- *Lisensfelling er aktuelt ved mer jevn forekomst, eventuelt som del av aktivitet i naboregioner. Det skal om nødvendig søkes samarbeid om eventuell lisensfelling (kvoter, geografisk avgrensing mm.) med tilgrensende region(-er) når det er sannsynlig med forekomst og opptreden på tvers av regionene.*

Tilsvarende heter det om lisensfelling av ulv i kapittel 7.6:

- *Lisensfelling kan være aktuelt ved forekomst over tid og ved eller nær opp til vurderingstidspunkt i regionen. Det skal om nødvendig søkes samarbeid om eventuell lisensfelling (geografisk avgrensing) med tilgrensende region(-er) når det er sannsynlig med forekomst og opptreden på tvers av regionene.*

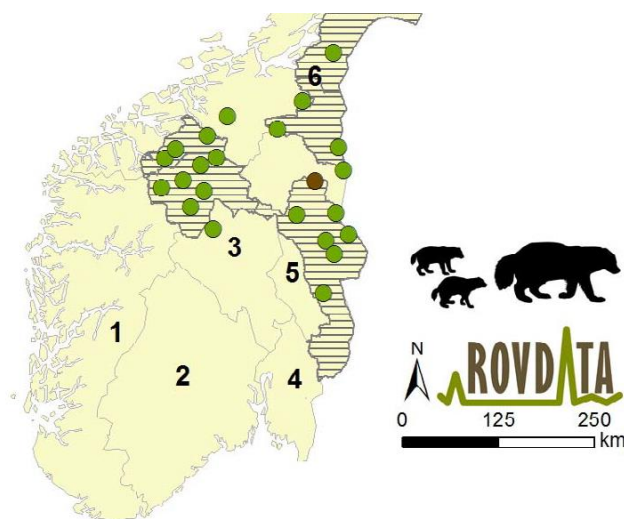
Videre framgår det av kapittel 7.7 (Generelle retningslinjer for forebyggende tiltak) blant annet at:

- *Lisensfelling skal vurderes årlig for alle artene med grunnlag i forekomst og skadeomfang sist beitesesong. Det skal åpnes for lisensfelling dersom det foreligger indikasjoner på forekomst og fortsatt tilstedeværelse ved vedtakstidspunkt.*
- *I vurderingen skal erfaringer med artens vandringsmønster og tidligere forekomst, og situasjonen i tilgrensende områder i naboregioner vektlegges. Det skal søkes samarbeid ved behov, f.eks om sammenfallende arealavgrensing og eventuelt felles kvote.*
- *For ulv skal kunnskap om eventuelle individer med særlig viktig genotype (finskrussisk opphav) vektlegges, og lisensfelling normalt ikke åpnes uten særskilte tiltak.*

Om politiske føringer og lovverk for øvrig, samt vurderinger etter prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12, jamfør § 7, viser vi til sak 10/2017 om kvoter for betinget skadefelling.

Bestandssituasjon og forekomst av jerv

I 2016 ble det registrert 50 ynglinger av jerv totalt i Norge (65 i 2015), hvorav 16 i Sør-Norge (28 i 2015). Sju av tispene og/eller valp(ene) ble tatt ut. Alle rovviltregionene med fastsatt nasjonalt bestandsmål for regionen lå over bestandsmålet, men viste alle en nedgang i forhold til 2015. I 2017 er det så langt registrert 38 jervekull (Rovdata 12. juni), ingen i region 2. Ti er til samme tid tatt ut ved ekstraordinær skadefelling, hvorav seks i Sør-Norge (fire vest for Østerdalen). Nasjonalt bestandsmål er 39 årlige ynglinger. I naboregion 3 Oppland ble det påvist sju ynglinger i 2016 (10 i 2015). Per nå er det registrert seks i 2017.

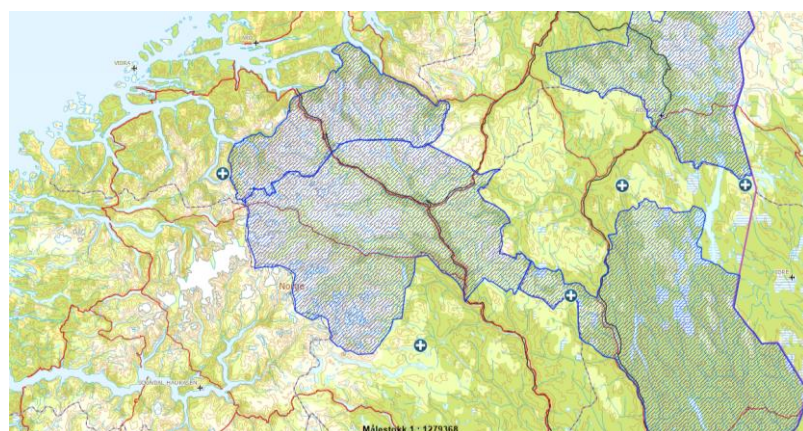
Figur 1. Forvaltningsregioner og geografisk fordeling av jerveynglingene i Sør-Norge i 2016 i forhold til yngleområdene vedtatt av de regionale rovviltnemndene (skraverte områder).

Brune sirkler angir påviste ynglinger der tispa og/eller valp(ene) er tatt ut. (Kilde: NINA Rapport 1291)

Tabell 1. Påviste ynglinger av jerv i Norge siste tre år og foreløpige data for 2017.

(Kilde:Rovdata/NINA Rapport 1291 og *Rovdata/ «Jervetelleren» 2017 per 12.6.2017)

	2014	2015	2016	2017*
Overlevende ynglehi	40	48	43	38
Hiuttak	12	17	7	10

Figur 2. Hiuttak av jerv i Sør-Norge våren 2017. Skraverte områder er forvaltningsområde for jerv fastsatt av de regionale rovviltnemndene. Kilde: Rovbasen 12. juni 2017.

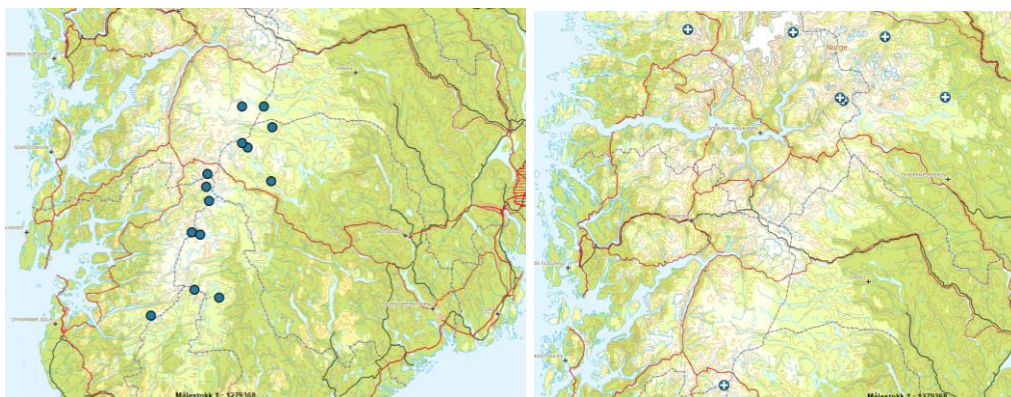
Det nasjonale bestandsmålet basert på antall ynglinger de tre siste årene er på omtrent samme nivå som i 2014, med knapt 350 voksne individer tidlig på våren i 2016. Tall fra 2017 er ikke med i dette estimatet, men så langt (7. juni) er det registrert 38 jervekull inkludert uttak. Fire

ynglinger er registrert i Oppland (rovviltregion 3) og én i Årdal i Sogn og Fjordane (rovvilt-region 1), men ingen i nærheten av region 2.

Etter 10. september 2016 er det registrert avgang på i alt 118 jerver på landsbasis, hvorav 58 felt under lisensfelling og resten som skadefelling, hiuttak og andre årsaker (påkjørslar m.m.). Ingen avgang er registrert i region 2. I region 1 Vestlandet er det felt sju dyr ved skadefelling i løpet av våren 2017, seks i Sogn og Fjordane og én i Rogaland (Kvanndalen i Suldal). Dette inkluderer et uttak av tisper med to årsunger (Vettismorki i Årdal),

For første gang på flere år åpnet Rovviltnemnda for lisensfelling av jerv i region 2 i fjor (kvote på to dyr). Ingen dyr ble felt. Heller ikke i region 1 Vestlandet ble det sist år felt jerv under lisensfelling. Rovviltnemnda i region 3 har fastsatt en kvote for lisensfelling av jerv i 2017/2018 på i alt 12 dyr med maksimalt fem hunner (uavhengig av alder), inkludert fire tilleggsdyr. Fire dyr er tildelt lisensfellingssonen utenfor ynggeområdet.

I løpet av sist vinter og vår er det påvist en del jerveaktivitet i fjellområdene i regionen, vesentlig tilgrensende region 1 Vestlandet. Det er utført skadefellingsforsøk i regi av SNO, og ett dyr (hann) ble felt sør for Dyrskar/E134 Haukeli nær grensa til Aust-Agder/rovviltregion 2 (Kvanndalen i Suldal kommune 18. april). I ettertid er det påvist jerv både nord og sør i Langfjella, seinest i Vinje 27. mai (Rovbase per 7. juni).

Figur 3. Verifiserte meldinger om jerv i 2017 (t.v.) og felte jerver etter 15.9.2016 (t.h.) i og nær rovoviltregion 2 (Kilde: Rovbase per 12. juni 2017)

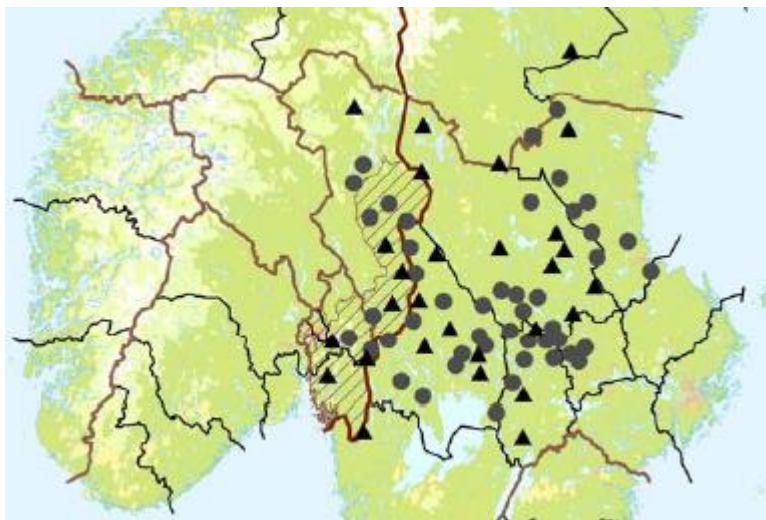
Tap av sau til jerv har i flere år vært nærmest fraværende i regionen. Siden 2012 er det kun utbetalt erstatning for to lam drept av jerv i regionen (2013 i Ål kommune i Buskerud).

Bestandssituasjon og forekomst av ulv

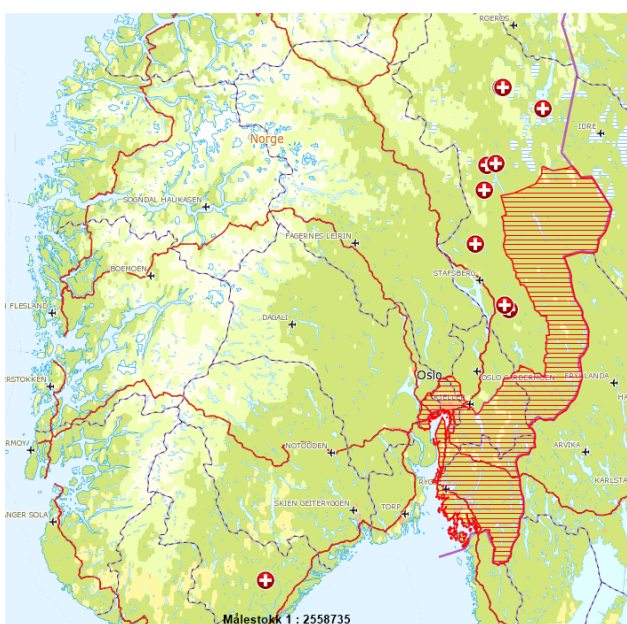
Vinterens overvåking av ulv har påvist 105-112 individer innenfor landets grenser, en økning på ca. 19 % fra i fjor. Det er påvist færre helnorske ulver (54-56) og flere i grenserevir (51-56 ulver). De fleste er registrert innenfor ulvesonen, og særlig i Hedmark fylke. 11 av ulvene i Norge er registrert døde i løpet av overvåkingsperioden. Det er påvist fire ynglinger i helnorske revir i 2016 og sju på tvers av riksgrensen mellom Norge og Sverige. Etter fordeling av grenserevir med halvparten i hvert land ble det registrert totalt 7,5 kull i Norge og 35,5 i Sverige. I tillegg er det påvist seks helnorske revirmarkerende par og tre par i grenserevir. Alle ulverevir med flokker og revirmarkerende par som er påvist i vinter er med unntak av ett revir lokalisert helt eller delvis innenfor ulvesonen. Unntaket er Spekedalsreviret i Rendalen. Dette ulveparet ble avlivet i desember 2016. Utenfor de fire fylkene Hedmark, Oslo, Akershus og Østfold som er berørt av Stortingets vedtatte forvaltningsområde for ulv (norsk ulvesone) ble det i vinter påvist to enslige ulver, hvorav én i Aust-Agder (tisper) og én i Nord-Trøndelag (hann). Begge er felt. Bestandsmålet for ulv er 4-6 årlige ynglinger, hvorav tre i revir som i sin helhet ligger i Norge.

Det er ikke entydig påvist ulv i regionen siden fellingen i Aust-Agder i oktober 2016. I naboregionene 4 (Oslo, Akershus og Østfold) og 3 (Oppland) har det i mai og juni vært en omfattende skadesituasjon øst for Randsfjorden (Hurdal og Gran).

Figur 4. Registrerte familiegrupper (sirkel) og revirmarkeringer (trekant) i Skandinavia under registreringsperioden vinteren 2016-2017. Administrative grenser vises i begge land og markert område viser det norske forvaltningsområdet for ulv (ulvesonen). Kilde: Rovdata – Viltskadecenter – Høgskolen i Innlandet. Bestandsobservasjon av ulv vinteren 2016-2017. Bestandsstatus for store rovdyr i Skandinavia 1-2017.

Figur 4. Ulv felt i Sør-Norge siden 1. oktober 2016. Skravert område viser forvaltningsområde for ulv (ulvesonen). Kilde: Rovbasen per 12. juni 2017.

De siste fem årene er det årlig gitt erstatning for sau drept av ulv i regionen. Flest dyr ble erstattet i 2013 (488) og 2016 (122). I disse to årene utgjorde erstatningene for tap til ulv nærmere 12 prosent av antall sau og lam erstattet i alt.

Sekretariatets vurdering

Rovviltforskriften § 10 gir hjemmel til å fastsette kvote for lisensfelling. Regionen har ikke nasjonalt vedtatt bestandsmål for jerv eller ulv, og Rovviltnemnda har følgelig slik myndighet, jmf. rovviltforskriften § 7.

Kvotepålysning for lisensfelling vil være et viktig skademotivert virkemiddel for å regulere utbredelsen og bidra til å hindre eventuell etablering i områder langt unna områder avsatt for yngling. Det er inntil nylig påvist jerv i regionen og vandringspotensialet tilsier stor sannsynlighet for fortsatt regelmessig innvandring. Erfaringsmessig har enkeltindivider etablert seg i fjellområdene felles med region 1, og i beiteområder nær opp til region 2 har det vært til dels betydelige tap av sau til jerv.

Ut fra føringer i forvaltningsplanen og nåværende kunnskap om forekomst av jerv og skadepotensialet i regionen, anbefaler sekretariatet Rovviltnemnda om å åpne for lisensfelling i 2017/2018. Det foreslås en kvote på inntil to jerver. Irregulær avgang etter at eventuell kvote er vedtatt, belastes kvoten, jmf. rovviltforskriften § 7.

Jerven har store aktivitetsområder og det er påvist forekomst både nord og sør i regionen. Vi finner derfor ikke grunnlag for å foreslå arealavgrensning, og anbefaler at det åpnes for lisensfelling av jerv i hele regionen.

Ulv er ikke entydig påvist i regionen i 2017, men ulvens vandringspotensiale, tidligere erfaringer i regionen og ny kunnskap om skadeområder nær opp til region 2, tilsier at det er sannsynlig at det også innen eller i løpet av lisensfellingsperioden igjen vil kunne forekomme ulv i regionen. Ut fra føringer i forvaltningsplanen, tidligere erfaringer med opptreden av ulv i regionen og skadepotensialet, anbefaler sekretariatet Rovviltnemnda å åpne for lisensfelling i 2017/2018. Det foreslås en kvote på inntil to ulver. Irregulær avgang etter at eventuell kvote er vedtatt, belastes kvoten, jmf. rovviltforskriften § 7.

Erfaringsmessig er det Aust-Agder og Telemark som over tid har hatt de største utfordringene med ulv i regionen. Men situasjoner med omfattende skader har også oppstått i Buskerud og ulv er tidligere felt under lisensfelling i Vestfold. Eventuell ny forekomst av ulv i regionen vil derfor være uforutsigbar. Vi finner derfor ikke grunnlag for å foreslå arealavgrensning, og anbefaler at det åpnes for lisensfelling av ulv i hele regionen.

Oppsummering

Ut fra føringene i forvaltningsplanen, kunnskap om forekomst av jerv og erfaringer med opptreden av ulv i regionen, potensialet for framtidige tap av sau og bestandssituasjonen for jerv og ulv i landet, anbefaler sekretariatet Rovviltnemnda om å åpne for lisensfelling av jerv og ulv i sesongen 2017/2018. Sekretariatet anbefaler en kvote på to jerver og to ulver basert på erfaringer og situasjonen per 12. juni.

Sekretariatets framlegg til vedtak

Rovviltnemnda i region 2 viser til den nasjonale målsettingen for rovvilt i regionen. Det er ikke fastsatte mål om yngling av jerv eller ulv i region 2. Rovviltnemnda anser følgelig å ha myndighet til å fatte vedtak om kvote for lisensfelling av jerv og ulv etter rovviltforskriften §§ 10 og 4 første ledd bokstav b, og § 7.

Rovviltnemnda viser til naturmangfoldloven § 7. Nemnda har fått forelagt den siste tilgjengelige kunnskapen om jervens og ulvens bestandsstatus og -utvikling, jmf. § 8 og rovviltforskriften § 3 siste ledd. Nemnda viser til sekretariatets faglige vurderinger om at den foreslåtte lisensfellingskvoten på to dyr for hver av artene ikke vil påføre bestanden irreversibel skade eller en for stor samlet belastning, jmf. § 10. Forvaltningsplanen for rovvilt i regionen og føringene i rovviltforliket vil ligge til grunn for iverksettelse av lisensfelling, jmf. også rovviltforskriften §§ 1 og 6. Gjennom denne differensierte

forvaltningen er hensynet til lokalisering i naturmangfoldloven § 12 vurdert. Rovviltnemnda anser ikke at §§ 9 og 11 er relevant i denne sammenheng.

Ut fra et behov for å avverge skade på husdyr vedtas en kvote for lisensfelling i 2017/2018 av henholdsvis to jerver og to ulver i rovviltregion 2 i fellingsperiodene nedfelt i rovviltforskriften § 10 bokstavene b og e. Fellingene anses ikke å være til hinder for å nå nasjonale bestandsmål eller true overlevelsen av bestandene på lang sikt, jamfør naturmangfoldloven § 5. Rovviltnemnda åpner for felling av begge artene i hele regionen.

Jeger plikter å holde seg oppdatert om status for lisensfellinga minst en gang daglig under fellingsforsøk. Fylkesmennene oppretter vakttelefon som gir jegeren opplysning om antall felte dyr og hvor mange dyr som gjenstår på kvoten.

Rovviltnemndas vedtak er fattet med hjemmel i §§ 18 og 77 i lov av 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold, jamfør §§ 4, 7 og 10 i forskrift av 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt.

Ved kunnskap om forekomst i regionen av individer av ulv som er særlig viktig for den genetiske variasjonen i den sørskandinaviske bestanden (finsk-russisk opphav), vil mulige tiltak vurderes, herunder om lisensfelling på ulv bør videreføres.

Dette vedtaket er et enkeltvedtak og kan påklages i medhold av forvaltningsloven kapittel VI, senest innen 3 uker etter at vedtaket er gjort kjent.

Vedtak (enstemmig)

Rovviltnemnda i region 2 viser til den nasjonale målsettingen for rovvilt i regionen. Det er ikke fastsatte mål om yngling av jerv eller ulv i region 2. Rovviltnemnda anser følgelig å ha myndighet til å fatte vedtak om kvote for lisensfelling av jerv og ulv etter rovviltforskriften §§ 10 og 4 første ledd bokstav b, og § 7.

Rovviltnemnda viser til naturmangfoldloven § 7. Nemnda har fått forelagt den siste tilgjengelige kunnskapen om jervens og ulvens bestandsstatus og -utvikling, jamfør § 8 og rovviltforskriften § 3 siste ledd. Nemnda viser til sekretariatets faglige vurderinger om at den foreslåtte lisensfellingkvoten på to dyr for hver av artene ikke vil påføre bestanden irreversibel skade eller en for stor samlet belastning, jamfør § 10. Forvaltningsplanen for rovvilt i regionen og føringene i rovviltforliket vil ligge til grunn for iverksettelse av lisensfelling, jamfør også rovviltforskriften §§ 1 og 6. Gjennom denne differensierte forvaltningen er hensynet til lokalisering i naturmangfoldloven § 12 vurdert. Rovviltnemnda anser ikke at §§ 9 og 11 er relevant i denne sammenheng.

Ut fra et behov for å avverge skade på husdyr vedtas en kvote for lisensfelling i 2017/2018 av henholdsvis to jerver og to ulver i rovviltregion 2 i fellingsperiodene nedfelt i rovviltforskriften § 10 bokstavene b og e. Fellingene anses ikke å være til hinder for å nå nasjonale bestandsmål eller true overlevelsen av bestandene på lang sikt, jamfør naturmangfoldloven § 5. Rovviltnemnda åpner for felling av begge artene i hele regionen.

Jeger plikter å holde seg oppdatert om status for lisensfellinga minst en gang daglig under fellingsforsøk. Fylkesmennene oppretter vakttelefon som gir jegeren opplysning om antall felte dyr og hvor mange dyr som gjenstår på kvoten.

Rovviltnemndas vedtak er fattet med hjemmel i §§ 18 og 77 i lov av 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold, jamfør §§ 4, 7 og 10 i forskrift av 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt.

Ved kunnskap om forekomst i regionen av individer av ulv som er særlig viktig for den genetiske variasjonen i den sørskandinaviske bestanden (finsk-russisk opphav), vil mulige tiltak vurderes, herunder om lisensfelling på ulv bør videreføres.

Dette vedtaket er et enkeltvedtak og kan påklages i medhold av forvaltningsloven kapittel VI, senest innen 3 uker etter at vedtaket er gjort kjent.

Sak 13/2017 Klager på vedtak om betinget skadefelling i 2017/2018

Saksutredning fra sekretariatet

Følgende dokumenter legges til grunn for saksframlegget:

- Foreløpig protokoll fra møte 12. mai 2017 (saksframlegg og vedtak i sak 10/2017 *Kvoteg og vilkår for betinget skadefelling av gaupe, jerv, brunbjørn og ulv i 2017/2018*) og Rovviltnemndas vedtaksbrev av samme dato.
- Klage fra Rovviltets Røst av 29. mai 2017.
- Klage fra NOAH – for dyrs rettigheter av 2. juni 2017.

Saksopplysninger

Rovviltnemndas vedtak kan påklages til Klima- og miljødepartementet (KLD) innen tre uker etter at vedtaket er gjort kjent. Klage skal rettes til KLD, men framsettes for Rovviltnemnda. Nemnda skal vurdere klagen ut fra påklagde forhold og eventuelt nye opplysninger i saken. Rovviltnemnda oversender klagen med sin tilrådning til KLD for endelig behandling.

Bakgrunn

Sekretariatet har innen klagefristen mottatt to klager på Rovviltnemndas vedtak av 12. mai 2017 om kvoter og vilkår for betinget skadefelling av gaupe, jerv, brunbjørn og ulv for 2017/2018. Klagene er fra Rovviltets Røst som anmoder om at det for region 2 ikke vedtas betingede skadefellingstillatelser på gaupe for 2017/2018 og fra NOAH som mener at Rovviltnemnda ikke har myndighet til å fatte vedtak om skadefelling av brunbjørn og ber om at vedtaket i sin helhet erklæres ugyldig på grunn av saksbehandlingsfeil og mangelfull begrunnelse.

I møtet den 12. mai 2017 under sak 10/2017 behandlet Rovviltnemnda kvoter og vilkår for betinget skadefelling av gaupe, jerv, brunbjørn og ulv for 2017/2018 med hjemmel i naturmangfoldloven § 18 første ledd bokstav b og § 77, jamfør rovviltforskriften § 8. Naturmangfoldloven kapittel II som gir alminnelige bestemmelser om bærekraftig bruk er lagt til grunn for vedtaket. Rovviltnemnda gjorde følgende vedtak om betinget skadefelling:

Rovviltnemnda i region 2 viser til de nasjonale målsettingene for rovvilt i regionen. Det nasjonale bestandsmålet for gaupe i regionen er ikke nådd sist år, men som gjennomsnitt for de tre siste. Det er ingen nasjonale mål om ynglinger av brunbjørn, jerv eller ulv i region 2. Rovviltnemnda konkluderer følgelig med å ha myndighet til å fatte vedtak om kvote for betinget skadefelling av gaupe, brunbjørn, jerv og ulv etter forskriften § 8, jamfør §§ 4 og 7.

Etter en samlet vurdering med vektlegging på bestandssituasjonen for rovvilt og erfaringer med akutte situasjoner i regionen der rovvilt angriper husdyr, samt prinsippet om differensiert forvaltning, jamfør naturmangfoldloven §§ 8 og 12, finner Rovviltnemnda grunnlag for å fastsette en kvote for betinget skadefelling av brunbjørn, jerv, ulv og gaupe i sesongen 2017/2018. Nemnda finner ikke at en begrenset felling vil være til hinder for å nå nasjonale bestandsmål eller true overlevelsen av bestandene på lang sikt, jamfør naturmangfoldloven § 5.

Skadefelling er et virkemiddel for primært å avhjelpe akutte skadesituasjoner som kan oppstå. For å møte en slik situasjon fastsetter Rovviltnemnda med hjemmel i naturmangfoldloven § 18

første ledd bokstav b) og § 77, jamfør rovviltforskriften § 8, jamfør §§ 1 og 3, en kvote for betinget skadefelling for perioden 1. juni 2017 - 15. februar 2018, og gir økonomiske rammer og betingelser, slik:

Kvote for betinget skadefelling:

<i>Gaupe</i>	2
<i>Jerv</i>	2
<i>Brunbjørn</i>	1
<i>Ulv</i>	2

For gaupe skal arealdifferensieringen vektlegges og for ulv skal mulige tiltak iverksettes for å avgjøre skadegjørerens genetiske status.

Videre inneholdt nemndas vedtak økonomiske rammer og betingelser for skadefelling.

Vedtaket begrunnelse

Vedtaket bygger på saksframlegget til sak 10/2017 og er gjort ut fra en samlet vurdering av bestandssituasjonen for gaupe og erfaringer med akutte skadesituasjoner der rovvilt angriper husdyr i regionen. Nemnda finner ikke at en begrenset skadefelling vil være til hinder for å nå nasjonale bestandsmål eller vil true overlevelsen av bestandene på lang sikt, jamfør naturmangfoldloven § 5. Nemnda viser til at skadefelling er et virkemiddel for primært å avhjelpe akutte skadesituasjoner som kan oppstå og at arealdifferensiering skal vektlegges for gaupe.

Klagenes innhold

Rovviltets Røst påpeker innledningsvis, selv om det er utenfor nemndas mandat og spørsmålet om kvote, at regionen har spesielt gode forutsetninger for å huse en høy bestand av gaupe og at en fremtidig revisjon av rovviltpolitikken må medføre et høyere bestandsmål for regionen.

Rovviltets Røst viser videre til at bestanden ligger under bestandsmålet med 9,5 familiegrupper i 2016, og at region 2 var den regionen som hadde størst nedgang i gaupebestanden i 2016. De mener prognosemodellen beregner en for stor bestand, og referer til at det i prognosemodellen anslås at antall familiegrupper før jakt til neste år vil ligge på omtrent samme nivå som før jakt i år. De mener det derfor er risikofylt å tillate kvotejakt på grunnlag av denne prognosemodellen. *Rovviltets Røst* mener fokuset bør være å få bestanden opp på bestandsmålet, og at jakt ikke er måten å gjøre det på.

Rovviltets Røst referer en tidligere debatt med leder av Rovviltnemnda, og mener på bakgrunn av denne og senere bestandsutvikling for gaupe i regionen at Rovviltnemnda ikke innehar den kunnskapen de bør ha for å forvalte en tydelig redusert gaupebestand.

NOAH mener Rovviltnemnda ikke har myndighet til å fastsette kvote for betinget skadefelling av bjørn fordi det nasjonale bestandsmålet på 13 ynglinger ikke er nådd, og viser til at bare 6 kull ble født i Norge i 2016. De refererer brev fra Miljødirektoratet av 25. august 2011 hvor det er understreket at punkt 2.2.19 i rovviltforliket ikke kan forstås slik at ethvert rovdyr som er i et prioritert beiteområde for husdyr eller kalvingsområde for tamrein omgående skal felles, men at det i hvert enkelt tilfelle gjøres en konkret vurdering av skadepotensialet. De viser også til naturmangfoldloven § 5 om forvaltningsmål for arter som de mener er relevant selv om det ikke er noe bestandsmål for bjørn i regionen.

I tillegg til at *NOAH* mener at Rovviltnemnda ikke har myndighet i saken, mener de også at flere vilkår for skadefelling ikke er oppfylt. De viser til at kunnskapsgrunnlaget er for dårlig

begrunnet i Rovviltnemndas vedtak til å være sikre på at skadefelling ikke truer bestandens overlevelse. De mener videre at føre-var-prinsippet er anvendt for snevert på bakgrunn av den manglende kunnskapen om utviklingen av gaupebestanden de kommende årene. I følge NOAH er andre samfunnsinteresser prioritert uten at det er tydeliggjort hvordan bestandsmålet vil oppnås i fremtiden ved at det ikke er vist i vedtaket til noen tidsramme for å bringe de fire rovdyrene ut av sine rødlistestatuser, jf. også her forvaltningsmålet for arter i naturmangfoldloven § 5. På bakgrunn av dette konkluderer NOAH med at vedtaket utgjør en uforsvarlig forvaltning av de fire roviltartene og er et brudd på nasjonal og internasjonal lov.

NOAH mener også at vedtaket om skadefelling ikke er tilstrekkelig skademotivert. De viser til at vedtaket unnlater å gjøre en konkret vurdering av skaderisikoen og at det er en for dårlig utredning av omfanget, alvorlighetsgraden og sannsynlighet for skader. De mener derfor at et av hovedvilkårene for å tillate felling ikke er vist å være oppfylt, jf. naturmangfoldloven § 18 første ledd bokstav b) og Bernkonvensjonens artikkel 9 første ledd bokstav b, og at dette har virket bestemmende på vedtakets innhold, noe som gjør vedtaket ugyldig.

Avslutningsvis mener NOAH at vilkåret i naturmangfoldloven § 18 om at formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte ikke er oppfylt ved at det ikke er vurdert alternative skadeforebyggende tiltak til felling. NOAH mener det finnes andre tilfredsstillende løsninger som ikke har vært vurdert i denne saken, og kan derfor ikke se at et av hovedvilkårene for felling er oppfylt, jf. naturmangfoldloven § 18 andre ledd og Bernkonvensjonens artikkel 9 første ledd.

På bakgrunn av dette ber NOAH om at vedtaket ift. brunbjørn erklæres ugyldig pga. manglende myndighet til å fatte vedtak og at vedtaket i sin helhet erklæres ugyldig pga. saksbehandlingsfeil gjennom mangelfull utredning og begrunnelse knyttet til §§ 8 og 9 i naturmangfoldloven, jf. forvaltningsloven §§ 17, 25 og 41.

Sekretariatets vurdering

Klagene er framsatt i rett tid og sekretariatet anser at klagerne har rettslig klageinteresse i saken.

Sekretariatet har i saksfremlegg 10/2017 vurdert Rovviltnemndas myndighet i saken. Sekretariatet er ikke enig i NOAHs påstand om at nemnda ikke har myndighet til å fatte vedtak om kvote for betinget skadefelling av bjørn. Rovviltforskriften § 7 angir at Rovvilt-nemnda har myndighet til å fatte vedtak når bestanden av den enkelte art ligger over de nasjonalt fastsatte bestandsmålene for regionen. For region 2 er det ikke fastsatt nasjonalt bestandsmål, og forskriften kan etter sekretariatets vurdering ikke tolkes på annen måte enn at nemnda da har myndighet. Dette er også slik bestemmelsen er tolket for de andre artene, for eksempel er det totale nasjonale bestandsmålet for gaupe på 65 ynglinger ikke nådd, men de regionale roviltnemndene har fortsatt myndighet dersom bestanden ligger over det nasjonale bestandsmålet for de respektive regionene. Sekretariatet mener videre det ikke er de regionale roviltnemndene sin oppgave å vurdere den totale nasjonale bestanden opp mot naturmangfoldloven § 5 og gi en vurdering av hvordan rødlistestatus for artene skal bedres, men at denne vurderingen er ivaretatt gjennom roviltforskriften og de nasjonale bestandsmålene for regionen der.

Rovviltnemndas vedtak i saken ble fattet for å ha en tilgjengelig kvote for skadefelling av gaupe, jerv, bjørn og ulv ved akutte skadesituasjoner i regionen. Vedtaket var fundamentert i tilgjengelig kunnskapsgrunnlag gitt i saksframlegg og dokumentene som lå til grunn for saksframlegget. Sekretariatet har i sitt saksframlegg om kvote og vilkår for betinget

skadefelling i 2017/2018 gitt Rovviltnemnda en faglig tilrådning i saken basert på sist oppdaterte kunnskap om bestandssituasjonen og skadeomfang, jamfør sak 10/2017. Rovviltnemnda fulgte denne tilrådning i sitt vedtak. Den 1. juni 2017 kom rapporten «Antall familiegrupper, bestandsestimater og bestandsutvikling for gaupe i Norge i 2017» fra Rovdata. Rapporten gir et estimat på antall familiegrupper før kvotejakt og reproduksjon i 2017. For region 2 er dette estimatet på 9 familiegrupper. I rapporten er det også gitt en prognose for antall familiegrupper før jakt i 2018. I denne prognosen er anslaget 9,3 familiegrupper (6,2-12,9) før jakt i 2018, en økning på ei gruppe (0,7) i forhold til fjorårets prognose. Kvoten for betinget skadefelling forvaltes av fylkesmennene i de respektive fylker, og Rovviltnemnda forventer at fylkesmennene legger bestandssituasjonen og arealdifferensiering til grunn ved vurderingen av iverksettelse av skadefelling.

Sekretariatet kan ikke si seg enig i NOAHs påstand om at kunnskapsgrunnlaget i saken ikke er tilstrekkelig til å fatte vedtak, jf. naturmangfoldloven § 8. Sekretariatet mener det foreligger god kunnskap om rovviltartenes utbredelse i regionen, og at denne enten fremgår i eller er referert i Rovviltnemndas vedtak med tilhørende saksframlegg. Sekretariatet viser som eksempel til den nylig reviderte forvaltningsplanen for regionen som gir et oppdatert kunnskapsgrunnlag rundt rovviltets forekomster og skader på husdyr i regionen. På bakgrunn av dette er sekretariatets vurdering også at føre-var-prinsippet ikke kommer til anvendelse.

Sekretariatet understreker at det i vedtaket er gitt en *kvote* for betinget skadefelling av gaupe. Det er ikke snakk om kvotejakt slik det er nevnt i klagen fra Rovviltets Røst, og det er ikke et vedtak om å iverksette konkrete skadefellinger. Sekretariatet er enig med NOAH i at det ikke er slik at ethvert fredet rovdyr som er i nærheten av prioritert beiteområder for husdyr skal felles, men det er heller ikke realiteten i det påklagde vedtaket fra Rovviltnemndas. Kvoten for betinget skadefelling er ment å være tilgjengelig ved akutte skadesituasjoner i fylkene der fredet rovvilt gjør skade eller potensielle for skade er stort. Fylkesmennene må i slike tilfeller fatte et nytt, selvstendig vedtak for å iverksette skadefelling innenfor den tilgjengelige kvoten. I et slikt vedtak må den aktuelle fylkesmann gjøre en rekke vurderinger som sekretariatet mener at ivaretar mange av de forholdene NOAHs påpeker i sin klage. Vilklårene for å iverksette slik skadefelling går frem av rovviltforskriften § 9 og vil blant annet innebære vurderinger av skadens omfang og utvikling, skadepotensiale og mulighet for å gjennomføre andre forebyggende tiltak. Vedtak om å iverksette skadefelling kan påklages. Bestandssituasjonen i regionen legges også til grunn i vurderingen av om en skadefellingstillatelse kan gis, og terskelen for å gi en skadefellingstillatelse er således høyere når det nasjonale bestandsmålet for regionen ikke er nådd.

Sekretariatet kan ikke se at klagen anfører opplysninger som ikke forelå ved vedtakstidspunktet. Rapporten fra Rovdata av 1. juni gir ny informasjon om familiegrupper, bestandsestimater og bestandsutvikling for gaupe i regionen, men disse endrer ikke kunnskapsgrunnlaget vesentlig ut fra det sekretariatet la til grunn ved anbefalingen av kvote for betinget skadefelling av gaupe. Basert på sekretariatets vurdering og nemndas vedtak i saken, og det faktum at det ikke foreligger nye vesentlige opplysninger, finner sekretariatet grunnlag for å legge fram forslag om ikke å ta klagen til følge.

Forslag til vedtak

Rovviltnemnda har med grunnlag i klager fra Rovviltets Røst og NOAH vurdert tidligere vedtak om kvote og vilkår for betinget skadefelling i 2017/2018 på nytt. Det har ikke framkommet ny kunnskap eller nye opplysninger som tilsier endret vedtak. Vedtak av 12. mai 2017 om kvote og vilkår for betinget skadefelling i 2017/2018 opprettholdes og klagen oversendes Klima- og miljødepartementet for endelig avgjørelse.

Vedtak

Rovviltnemnda har med grunnlag i klager fra Rovviltets Røst og NOAH vurdert tidligere vedtak om kvote og vilkår for betinget skadefelling i 2017/2018 på nytt. Det har ikke framkommet ny kunnskap eller nye opplysninger som tilsier endret vedtak. Vedtak av 12. mai 2017 om kvote og vilkår for betinget skadefelling i 2017/2018 opprettholdes og klagen oversendes Klima- og miljødepartementet for endelig avgjørelse.